

Plečnik na Loškem*

*Poštenost je tudi to,
da imate za svoj poklic zadosti znanja
in srčne kulture,
da ste zmožni vršiti svoj poklic
v korist človeštva.*

J. Plečnik



Jože Plečnik (1872-1957)

Slovenci slovimo kot pridni in sposobni ljudje, toda le peščico naših odličnikov v vsej bogati in razburljivi slovenski zgodovini lahko primerjamo z Jožetom Plečnikom. V Loškem muzeju Škofja Loka smo se ob 50. letnici arhitektove smrti z razstavo priklonili spominu na velikana in svečenika umetnosti, ki je našo slavo ponesel v širni svet, Evropi pa zapustil dragoceno umetniško dediščino. Nenavadno je, da so Plečnika še pred nedavnim v tujini poznali in cenili skoraj bolj kot doma, dejstvo pa je, da se prav v zadnjih letih trudimo nadoknaditi zamujeno. Spodobi se, da dokončno ustrezno ovrednotimo briljantni opus tega genialnega človeka. V ta namen so bili tudi Dnevi evropske kulturne dediščine 2007 posvečeni Jožetu Plečniku, vse leto 2007 pa neuradno proglašeno za Plečnikovo leto.

Na razstavi "*Plečnik na Loškem*", ki smo jo pripravili v Loškem muzeju Škofja Loka, smo se osredotočili na arhitektovo delo v naši regiji. Na vpogled smo ponudili načrte in idejne zasnove projektov na Plečnikovem loškem zemljevidu, predstavili fotografsko dokumentacijo na to temo in na muzejski način predstavili nekaj konkretnih Plečnikovih stvaritev za sakralno in posvetno rabo. Postavitev razstave je bila v sozvočju s katalogom, obogatenim z besedili izpod peres kompetentnih ljudi: tistih, ki so Plečnika poznali osebno (takratni župan Občine Škofja Loka Svetko Kobal, Plečnikov študent ing. arhitekt Tone Mlakar, odličen poznavalec loške zgodovine dr. France Štukl), in tistih, ki se že desetletja intenzivno ukvarjajo s proučevanjem njegovega dela - dr. Damjan Prelovšek.

* Članek je bil v nekoliko zmanjšanem obsegu objavljen v razstavnem katalogu *Plečnik na Loškem* (Loški muzej Škofja Loka, 2007). Ker je v tokratnem zapisu dopolnjen z dodatnimi podatki, ga objavljamo še enkrat. (op. ur.)

Presenetljiva je Plečnikova navezanost na Škofjo Loko z okolico, velika pa je tudi zavzetost, s katero se je loteval projektov na Loškem; od teh jih, zaradi arhitektove smrti, veliko žal ni bilo udejanjenih. Iz osebnih pričevanj pa tudi fotografij lahko ugotovimo, da se je Jože Plečnik med obiski Škofje Loke dobro počutil.

V kratkem pismu, ki ga je Plečnik pisal gospodu Niku Žumru iz Železnikov, s katerim sta urejala gradnjo spomenika padlim iz druge svetovne vojne v Dolenji vasi, pravi:

Velespoštovani!

Hvaležen sem Vam, ker me imate tako zvesto v prijaznem spominu. Vreme je letos mizerno, stalno nezanesljivo - nezanesljive pa tudi moje noge - zato je težko misliti na obisk Vaših lepih krajev - Kako bi bil vesel, če bi me kmalu obiskali v Ljubljani in me osvežili z Vašim živim, prijetnim pripovedovanjem!

Spoštljivo in prisrčno Vas pozdravlja,

V udanosti Plečnik

16. jun. 1954

Arhitekt Plečnik ni bil velikokrat v našem mestu, toda občudoval je starodavne loške hiše in naravo za njimi, očitno pa je dobro razumel značaj loške krajine. Dokazi so vidni v Plečnikovih arhitekturnih posegih v naših krajih, subtilnem oblikovanju predmetov za cerkveno rabo, načrtih za celostno ureditev Mestnega trga v Škofji Loki in še bi lahko naštevali. Plečnikovo delo je na različnih področjih njegovega udejstvovanja dobro dokumentirano, kljub temu pa včasih (predvsem na podeželju) odkrijejo kakšno njegovo do sedaj neznano delo, ki ga umetnostna zgodovina še ni obdelala. Arhitekt Jože Plečnik je bil plemenita in komunikativna osebnost, izjemna po človeški plati in vzvišena v svoji umetniški viziji in dejanjih.

Lahko smo ponosni, da je umetnik, ki si je nesmrtno slavo prislužil z mojstrovlinami v treh evropskih prestolnicah, Ljubljani, Dunaju in Pragi, delček svoje kreativne pozornosti namenil tudi Škofji Loki in njeni okolici.



Sodelavci Loškega muzeja pri projektu Plečnik na Loškem. Od leve proti desni: Franc Podnar, Jana Mlakar, Boštjan Soklič, Jože Štukl. (foto: arhiv Loškega muzeja Škofja Loka)

*Vsak
izmed nas
je klas
za Vas
zorimo kjerkoli
trohnimo*

Plečnikovo besedilo s spomenika padlim borcem v Dolenji vasi.



Spomenik padlim borcem iz Selške doline v Dolenji vasi, 1954. (foto: arhiv Loškega muzeja Škofja Loka)